

דו"ח סיכום, בקרה והערכה מתנות קיץ 2008

נובמבר 2008

כתיבה ועריכה: אפרת ורד

ניתוחים סטטיסטיים: טלי-נוי רוזוב, אפרת ורד

איסוף נתונים: דני פרץ, אפרת ארץ קדושה

תמצית מנהלים

תוכנית 'מחנות קיץ מדעיים' בקיץ 2008 מתקיימת כחלק מפעילות 'מדערום' במרכז של משרד החינוך. מזה עשר שנים מפעילה קרן רש"י את מחנות הקיץ המדעיים שבמסגרתם אלפי תלמידים מהפריפריה הגיאוגרפית נחשפים לתוכניות עשירות, פעילויות מגוונות והתנסויות מדעיות חווייתיות במוקדים מדעיים ובאוניברסיטאות השונות ברחבי הארץ. מדערום, כחלק מדרישות המרכז פרסם 'קול קורא' המיועד למנהלי מחנות הקיץ והקים ועדה פדגוגית לאישור התוכניות במחנות שכללה את נציגי מנהל מדע וטכנולוגיה, משה"ח מחוז דרום וקרן רש"י. דו"ח זה מציג את סיכום פעילות מחנות הקיץ המדעיים לשנת 2008 והוא כולל: שיווק וגיוס תלמידים, אוכלוסיית היעד, מוקדי פעילות, תקציב וביצוע יעדים. כמו כן, הדו"ח מציג את ממצאי המשוב האינטרנטי שבדק את שביעות רצון התלמידים ממחנות הקיץ המדעיים ותרומת הפעילות לתלמידים, וכן את יישומי המלצות דו"ח הסיכום בשנת 2007.

שיווק מחנות הקיץ המדעיים

השיווק לתלמידים נעשה באמצעות הפצת חוברת פרסום המאגדת בתוכה את כל מוקדי הפעילות. חוברת הפרסום הופצה ברשויות, בכל בתי הספר במחוז ובמוסדות חינוך שונים כאשר אוכלוסיית היעד המרכזית הינה תלמידים המשתתפים בתוכנית 'מדערום' במהלך השנה. על פי המשוב האינטרנטי, 31% מהמשתתפים נחשפו לחוברת (מתוכם, 62% ציינו שהחוברת סייעה להם בקבלת מידע). כמו כן, המשתתפים ציינו שנודע להם על הפעילות בעיקר מביה"ס ו/או משפחה וחברים.

אוכלוסיית היעד

- במחנות הקיץ המדעיים השתתפו מעל 100% ממספר התלמידים שתוכנן (3,935 מתוך 3,865). 14 מוקדים הופעלו מתוך 21 שתוכננו. המוקדים: חצבה, חי נגב רביבים, בית יציב, מרכז אילן רמון, טכנודע ומיג"ל הצליחו להפעיל יותר משתתפים מהמתוכנן עקב ביקוש גבוה.
- התפלגות אזורית מראה כי רוב המשתתפים הגיעו מאזור הדרום (3,328) והשאר מהצפון (544) ומהמרכז (63). בדרום, רוב המשתתפים גרים בבאר שבע (1,445), 418 הגיעו משדרות ומעוטף עזה, 81 תלמידים הגיעו מהישובים הבדואים (לעומת שנה שעברה שהשתתפו 334 תלמידים). מספר תלמידים נמוך בישובי המיקוד: אופקים, קריית מלאכי, מצפה רמון, נתיבות, ירוחם.
- התפלגות לפי שכבת הגיל מראה כי רוב המשתתפים הם תלמידי בתי ספר יסודיים: 67% בוגרי יסודי, 27% בוגרי חטיבת ביניים ו- 6% בוגרי חטיבה עליונה.
- התפלגות לפי מגדר מראה אחוז השתתפות של בנים יותר מבנות: 52% מהמשתתפים הינם בנים (48% בנות).
- הכרות עם מחנות הקיץ מראה כי 30% מהתלמידים השתתפו בעבר במחנות הקיץ.

תכנון מול ביצוע תקציבי

התקציב שתוכנן לפעילות נוצל במלואו. עלות הפעילות למשתתף מן המניין במחנות הקיץ מסובסדת ב- 66%. כמו כן, קיימת קרן מלגות דיפרנציאלית שבאמצעותה הסבסוד אף מגיע ל- 100! השנה, קרן המלגות הדיפרנציאלית חילקה 929 מלגות לתלמידים.

משוב שביעות רצון

משוב אינטרנטי לשביעות רצון הועבר למשתתפים זו השנה השנייה. במשוב השתתפו 1037 תלמידים בגילאי 10-18 מ- 13 מוקדי מחנות הקיץ. מהממצאים עולה:

- שביעות רצון גבוהה מהמחנה במיוחד מתחום ההדרכה, החברתי והלימודי. עם זאת, שביעות הרצון מהתנאים במחנה ובעיקר מהאוכל הייתה נמוכה יותר, אך גבוהה משנה שעברה!! כמו כן, תפישת התלמידים את המחנה באופן כללי הינה חיובית ביותר (ממוצע 8.5) ו- 75% מהמשתתפים בכל המחנות ציינו כי היו רוצים לחזור לאותו מחנה בשנה הבאה.
- הפרמטרים שנמצאו בקורלציה מובהקת עם שביעות רצון גבוהה הם: פעילות חברתית מגוונת, עניין בתחום הלימודי, ידע חדש, טעם האוכל, ניקיון וסביבה פיזית, קשר עם המדריך, אהירה לימודית נעימה, פעילות לימודית מגוונת (8 פרמטרים מתוך 28).
- התרומות העיקריות של מחנות הקיץ עבור התלמידים הן לימודיות (70%) וחברתיות (66%).
- מחנות הקיץ תרמו לחיזוק החומר הלימודי בבית הספר: 89% מהתלמידים בכל המחנות ציינו כי ישתמשו בידע שרכשו במחנה במסגרת הלימודים בבית ספר.
- מחנות הקיץ תרמו להעלאת המוטיבציה ללמוד מדעים: 50% מהתלמידים ציינו כי הם מעוניינים לעסוק בפעילות מדעית מחוץ לבית הספר. 72% מתלמידי כיתות ד'-ו' דיווחו שהמחנה עורר את סקרנותם ללמוד מדעים. 58% מתלמידי כיתות ז'-ט' דיווחו כי המחנה גרם להם לרצות ללמוד במגמה מדעית. 77% מתלמידי כיתות י'-יב' דיווחו כי המחנה גרם להם לרצות ללמוד מדעים באוניברסיטה.

השוואת הממצאים בין השנים 2007-2008

השוואת המחנות בינם לבין עצמם מראה שיפור בלפחות 5 פרמטרים המתייחסים לשביעות רצון במחנות: חצבה, מרכז אילן רמון, מיג"ל, אונירסיטת תל אביב, ניצנה, חי נגב רביבים. מוקדים שבהם חלה ירידה ביותר מ- 5 פרמטרים: שדה בוקר, בית יציב, אונ' בן גוריון.

יישום המלצות דו"ח 2007

ממצאי דו"ח הסיכום לשנת 2007 והמלצותיו הוצגו בפני מנהל התוכנית, נציגי קרן רש"י, מפקחי משרד החינוך ומנהלי מחנות הקיץ. רוב ההמלצות שניתן היה לבצען הושמו כמו: אישור התוכניות הפדגוגיות על ידי משרד החינוך, שיפור התנאים הפיזיים (בעיקר האוכל) ושילוב פעילות חווייתית באוניברסיטאות. המלצות לגבי הכנסת פעילות הקיץ לתוכנית הלימודים בבתי הספר ומתן מכסות מוגדרות לבתי ספר ממוקדים, לא הושמו, מאחר שמדערום ב- 2008 יצא למכרז והחל לפעול באישור משרד החינוך רק בפברואר 2008.

חסמים מרכזיים במחנות קיץ 2008

1. פעילות רק ב- 14 מוקדים מתוך 21.
2. מספר מועט של משתתפים מיישובים המוגדרים ברמה חברתית-כלכלית נמוכה כמו: מצפה רמון, אופקים, ירוחם, קריית מלאכי ונתיבות.

לסיכום, רוב המטרות והיעדים של התוכנית הושגו: מספר משתתפים גבוה מהמתוכנן, דיווח על שביעות רצון גבוהה בקרב המשתתפים ותרומה להעלאת המוטיבציה להמשך לימודי המדעים בקרב מעל 50% מהתלמידים. לעומת זאת, השתתפותם של תלמידים המגיעים מישובים המוגדרים ברמה חברתית-כלכלית נמוכה מועטה.

המלצות וכיוונים לשנה הבאה

1. הגדרת יעדים ועמידה בהם כולל הגדרת קריטריונים לאוכלוסיית היעד.
2. מתן מכסות מוגדרות למנהלי מחנות הקיץ לגבי יישובי הפריפריה מחוץ לבאר שבע המוגדרים ברמה חברתית-כלכלית נמוכה.
3. בדיקת אפשרות לחיזוק הזיקה בין הפעילות המתקיימת במהלך השנה באשכולות הפיס ובמרכזים מדעיים לבין פעילות הקיץ.
4. המשך הגברת המעורבות של גורמי משרד החינוך באמצעות אישור התוכניות הפדגוגיות של מחנות הקיץ.
5. הוספת מוקדי פעילות חדשים, חידוש תחומי הלימוד ושדרוג סביבות הלמידה במוקדים הקיימים.
6. העצמת המוקד החדש-מנו"ף שייתן מענה לתלמידי הצפון (חשיבה על מחנה וטרינרי ייחודי ופעילות שנתית).
7. גיוס גורמי מימון נוספים לצורך הגדלת מספר התלמידים המשתתפים במחנות הקיץ.
8. שיפור התנאים הפיזיים ובעיקר האוכל במחנות: שדה בוקר וניצנה.